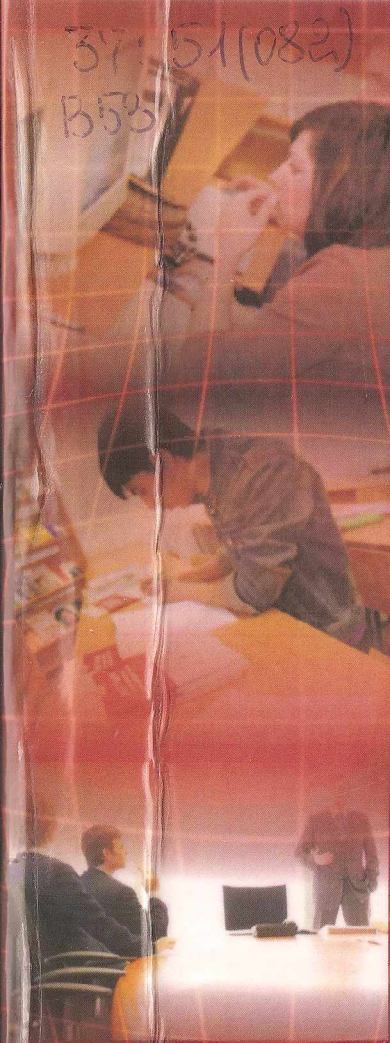

37.51(082)
B53

ВІСНИК

МІЖНАРОДНОГО
ДОСЛІДНОГО
ЦЕНТРУ

“ЛЮДИНА: МОВА,
КУЛЬТУРА, ПІЗНАННЯ”

ТОМ 42
2018

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ, НАУКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАПІНОСОВА АНАТОЛІЯ МИКОЛАЙОВИЧА

У серпні 2018-го цього року виповнюється 65 років від дня народження відомого українського вченого, педагога, прекрасної та чуйної людини – Анатолія Миколайовича Капіносова.

А.М. Капіносов закінчив у 1970 році Криворізьку загальноосвітню школу № 66 і вступив до Криворізького державного педагогічного інституту на спеціальність «Математика і фізика» фізико-математичного факультету.

Студентські роки були щедрі на вірних друзів, однодумців, талановитих і вимогливих викладачів. Ґрунтовні знання з математики, фізики, педагогіки дали поштовх для подальшої наукової діяльності.

1975 року А.М. Капіносов закінчив фізико-математичний факультет і отримав кваліфікацію «Вчитель математики і фізики».

З 1975 до 1980 працював за призначенням вчителем математики в сільській школі Апостолівського району.

З 1981 року почав працювати на кафедрі математики КДПІ. Викладав методику навчання математики, ініціював створення студентського гуртка «Цікавий урок математики». На заняттях гуртка створював атмосферу співробітництва, спонукав його учасників творчо обговорювати проблеми методики, брати участь в процесі діалогу. Особистісне, переконливе, захоплююче володіння Анатолієм Миколайовичем методикою навчання математики посилювало його вплив на студентів, викликало у них інтерес до обраної професії, створювало сприятливі умови для розвитку їхніх здібностей.

При Науково-дослідному інституті змісту і методів навчання АПН СРСР у Москві успішно закінчив аспірантуру і у 1988 році захистив дисертацію з теми «Методика формування умінь проводити доказові міркування при навчанні математики в 5-6 класах» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук з теорії та методики навчання математики. Після закінчення аспірантури і захисту дисертації тривалий час працював вчителем математики у Запорізькій загальноосвітній школі Апостолівського району Дніпропетровської області.

З 2006 р. працював старшим викладачем, а з 2013 року – доцентом кафедри математики та методики її навчання Криворізького державного педагогічного університету. А. М. Капіносов викладав методику навчання математики, математичний аналіз, вищу математику. Система взаємодії Анатолія Миколайовича та студентів була спрямована на формування та розвиток творчої активності майбутніх вчителів математики. Велику увагу приділяв формуванню навчальної мотивації, інструментом для цього вважав правильну організацію взаємодії між викладачем і студентом. Викладач умів організувати активну діяльність студентів на лекційних та практичних заняттях, чітко розумів момент, коли необхідно зменшити власні зусилля і передати ініціативу студентам. На заняттях Анатолій Миколайович уважно вислуховував точку зору студента, поважав особистість кожного, залучав до співробітництва, а в разі потреби вчасно надавав допомогу. Взагалі у спілкуванні зі студентами А.М. Капіносов був демократичним та доброзичливим. Студенти завжди мали можливість спілкуватись з ним у перерві між аудиторними заняттями, він ніколи не пригнічував студента своїм авторитетом. Високі педагогічні вимоги до студентів були підкріплені якісним методичним забезпеченням, розробці якого він в значній мірі присвятив свою наукову діяльність.

Науковий доробок А.М. Капіносова має вагоме теоретичне і практичне значення для вчителів-практиків і студентів – майбутніх учителів математики.

А. М. Капіносов – автор понад 200 наукових публікацій, серед яких понад 100 навчально - методичних посібників (підручників, дидактичних матеріалів, посібників для вчителів і учнів), більшість з яких мають гриф МОН України. Загальний тираж виданих посібників сягає 1 млн. Саме він створив методичну систему тематичного поетапного рівневого навчання математики за класичним дидактичним методом Я. А. Коменського.

Розв'язанню проблеми розробки методики і технології різнорівневого навчання присвячено спеціальні статті, підручники і навчально-методичні посібники, підготовлені одноосібно і у співавторстві. Серед них слід відзначити статті у провідних періодичних виданнях України для освітян: «Технологія диференційованого навчання математики в основній школі» (Рідна школа, № 7-8, 2010 рік, співавтори В. В. Корольський, І. В. Лов'яно-

ва); «Теоретичні основи контролю знань в умовах рівневого навчання» (Наша школа, №6, 2009 рік, співавтор І. В. Лов'янова).

Тільки за період з 2006-2011 рр. Анатолій Миколайович написав 3 підручники з математики для загальноосвітніх шкіл, два з яких мають гриф МОН України, видав 10 навчально - методичних посібників, опублікував 8 наукових статей, на основі його дидактичних матеріалів розроблено програмно-методичний комплекс «Математика 5-6 клас» (гриф МО України).

Сумісно з О. М. Роганиним, Анатолієм Миколайовичем створено навчально-методичний комплект з геометрії для 7-8 класу, а саме: підручник Геометрія 7 клас, під грифом МОН України (Наказ № 777 МОН України від 20 липня 2015 року); Геометрія: підручник для 8 класу загальноосвітньої школи (рекомендований Міністерством освіти і науки України, наказ МОН України від 10.05.2016 р. №491). Підручники, рекомендовані для загальноосвітніх шкіл, також доповнюються книгою для вчителя, збірником задач, зошитом для контролю навчальних досягнень з геометрії «7 клас. Самостійні та контрольні роботи».

Новий етап у розв'язанні проблеми, над якою працював А.М. Капіносов, пов'язаний із запровадженням зовнішнього незалежного оцінювання знань випускників загальноосвітніх навчальних закладів і створенням Державного стандарту базової середньої освіти на засадах компетентнісного підходу.

Колектив авторів А. Капіносов, Г. Білоусова, П. Ульшин, Г. Гап'юк, Л. Кондратьєва, О. Мартинюк, С. Мартинюк, О. Чиж плідно працює над створенням методичних і навчальних матеріалів, присвячених підготовці учнів до ЗНО:

- «Математика: Посібник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання» (2013);

- «Математика: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. Профільний і базовий рівень» (2015);

- «Математика: Тренажер для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Поглиблений і базовий рівні» (2015).

А. М. Капіносов готує низку статей, присвячених питанням формування компетентностей учнів у навчанні математики: «Математична понятійна компетентність: теоретико-методичні основи дослідження, структура та рівні» (Педагогіка вищої та середньої школи. Збірник наукових праць, 2012); «Загальна характеристика методичних систем», «Характеристика і рівні алгоритмічної компетентності», «Характеристика і рівні математичної понятійної компетентності» (Вісник Міжнародного дослідного центру: «Людина і мова, культура, пізнання». Щоквартальний науковий журнал, 2013-2015).

Наукові та педагогічні дослідження А. М. Капіносова окреслюють питання рівневого диференційованого, компетентнісного підходів до навчання.

А.М. Капіносов мав свій погляд на зміст та процес навчання студентів, відчував особисту відповідальність за підготовку майбутнього вчителя математики на високому методичному рівні; докладав багато зусиль, щоб мобілізувати творчі здібності студентів. Як відомо, тільки творча особистість може сформувати творчу особистість. Саме такою особистістю був Капіносов Анатолій Миколайович. Його характеризувало постійне прагнення до професійного зростання, все нові й нові завдання ставив він перед собою та успішно вирішував їх.

Як куратор групи А.М. Капіносов багато працював зі студентами, намагався створити свідомі мотиви навчання, розвинути наполегливість, цілеспрямованість. Поважав у кожному студенту особистість, вірив в усе те добре, що є в кожному з них, не поспішав з критичними висновками. Умів посмішкою, поглядом підтримати студента, уважно вислухати, зрозуміти. Студенти запам'ятали Анатолія Миколайовича терплячим і доброзичливим, уважним до їх переживань.

Як високо – фаховий методист з навчання математики Анатолій Миколайович відомий вчителям математики усєї України. Особливу повагу він має у вчителів Дніпропетровщини, які неодноразово переймали його досвід, погляди та методичні поради на викладання математики в загальноосвітній школі на курсах підвищення кваліфікації, які організовані і систематично проводяться кафедрою математики та методики її навчання Криворізького державного педагогічного університету.

Колеги назавжди запам'ятають Анатолія Миколайовича як щирю, доступну у спілкуванні, тактовну людину. Максимально відвертий, коректний, з повагою ставився до іншої точки зору, умів надихати співрозмовника до висловлення власної думки.

Життя А.М. Капіносова і його формула успіху проста і прозора – праця, праця і ще раз праця – яскравий приклад для наслідування майбутніми вчителями математики, приклад самовідданого служіння професії педагога.

*Колектив викладачів
кафедри математики та методики її навчання*